

Eksamen ECON1410, løsningsforslag – 2025

Oppgave 1 (teller 25 prosent)

- a) Internasjonal handel kan gi gevinster for land. Gjør rede for de ulike kildene til gevinstene.

12,5 poeng totalt for å forklare at utnyttelse av landets komparative fortrinn (6 poeng) og stordriftsfordeler (4 poeng) er kilder til gevinster. Poengene for komparative fortrinn fordeles på å forklare at komparative fortrinn oppnås som følge av ulik relativ tilgang på ressurser (3 poeng) eller ulik tilgang på teknologi (1 poeng). 1 poeng for å komme med noen eksempler og 1 poeng for å forklare at gevinsten kommer i form av økte konsummuligheter/høyere indifferenskurve/fristilling av konsum fra produksjon. 4 poeng for å forklare at stordriftsfordeler er en kilde til gevinst ved handel som gir økt velferd gjennom lavere pris og flere varianter.

- b) På tross av gevinstene som internasjonal handel gir, har en rekke land innført proteksjonistiske tiltak. Tegn og forklar hvordan innføring av en importtoll vil påvirke det samfunnsøkonomiske overskuddet til et stort land.

12,5 poeng for å tegne opp og forklare en partiell likevektsmodell hvor økt pris som følge av toll fører til økt produsentoverskudd på bekostning av konsumentoverskuddet. Siden landet er stort, skal studentene beskrive både effektivitetstap som følge av overproduksjon og underkonsum, men også bytteforholdsgevinsten. For full pott bør studenten tegne opp modell for hjemland, utland og det internasjonale markedet. For full pott skal studenten også beskrive at innføring av toll kan gi en velferdsgevinst for store land, dersom bytteforholdsgevinsten er større enn effektivitetstapene.

Oppgave 2 (teller 50 prosent)

Anta at verden består av to store land: *Utopia* og *Fantasia*. Landene bruker to innsatsfaktorer for å produsere klær og biler. De to innsatsfaktorene er arbeidskraft og kapital. Anta at produksjon av klær bruker arbeidskraft intensivt, mens produksjon av biler bruker kapital intensivt. Begge innsatsfaktorene er mobile og flytter til den sektoren som gir dem høyest inntekt. *Utopia* er relativt rikelig utstyrt med kapital, mens *Fantasia* er relativt rikelig utstyrt med arbeidskraft.

- a) Anta at vi åpner for frihandel mellom de to landene. Tegn og forklar hvordan næringsstrukturen i de to landene vil påvirkes av å åpne opp for frihandel.

15 poeng for å illustrere at helningen på KMK/bytteforholdet endres ift. autarki slik at produksjonspunktet for landene vil dreie mer mot sektoren landet har komparativt fortrinn i. Kandidaten bør forklare at helningen på KMK endres fordi de relative prisene endrer seg og at begge land må forholde seg til samme relative verdenspris (prisene i de to landene konvergerer). Det er ikke nødvendig å tegne opp indifferenskurven og konsumpunktet, men helt fint hvis kandidaten har gjort det.

- b) Hva vil være konsekvensen av å gå fra autarki til frihandel for inntektsfordelingen mellom innsatsfaktorene i de to landene?

15 poeng for å forklare klare Stolper-Samuelson-teoremet. For full pott skal kandidaten vise god forståelse for stegene i omstillingsprosessen som gjør at den innsatsfaktoren som brukes intensivt i produksjon i sektoren som landet har komparativt fortrinn i skal tjene mer, mens den andre mindre, når den relative prisen på eksportvaren øker. Denne forklaringen kan inneholde en illustrasjon, men det er ikke nødvendig.

- c) Anta nå at *Utopia* opplever økt tilgang på kapital. Tegn og forklar de langsiktige konsekvensene for bytteforhold og velferd i de to landene.

10 poeng for å illustrere importskjevvekst og forklare at dette vil forbedre bytteforholdet til *Utopia*, men svekke bytteforholdet til *Fantasia*. Kandidaten skal forklare at *Utopia* oppnår økt velferd fordi de kommer til en høyere indifferenskurve. Det er fint om kandidaten forklarer at velferden øker både fordi produksjonsmulighetene øker og fordi bytteforholdet styrkes.

- d) Anta isteden at *Utopia* opplever økt tilgang på arbeidskraft, og at kun arbeidskraft er mobil på tvers av sektorer på kort sikt. Tegn og forklar de kortsiktige konsekvensene for inntektsfordelingen i *Utopia* av økt tilgang på arbeidskraft.

10 poeng for å illustrere badekarsdiagrammet hvor den horisontale akse utvides med økt tilgang på arbeidskraft. Disse fordeles jevnt og fører til redusert nominell lønn til arbeidstakerne og økt inntekt til kapitaleierne.

Oppgave 3 (teller 25 prosent)

- a) Forklar hva som menes med interne og eksterne stordriftsfordeler.

5 poeng for å forklare interne stordriftsfordeler (AC faller med bedriftens produksjon) og 5 for eksterne (AC faller med næringens produksjon). For full pott bør kandidaten komme med eksempler på begge, men trenger ikke å illustrere. For interne bør både monopol og monopolistisk konkurranse forklares. For eksterne får kandidaten 2 poeng for å forklare hver av de tre gevinstene (spesialiserte innsatsfaktorer, relevant arbeidsmarkedet og knowledge spillover). Det er fint om kandidaten nevner hva som er gevinsten ved stordriftsfordeler (lavere pris) at interne i tillegg kan gi gevinst i form av flere varianter (dersom dette er nevnt et annet sted i besvarelsen er det også ok).

- b) Anta at markedet for biler i Frankrike og Tyskland er kjennetegnet ved *monopolistisk konkurranse*. Markedet for biler kan illustreres i et diagram med to kurver, der vi har pris/kostnad på den vertikale akse og antall bedrifter på den horisontale akse.
- Priskurve (P-kurve): uttrykker sammenhengen mellom pris (P) og antall bedrifter (n) i markedet. La P-kurven være gitt ved det matematiske uttrykket: $P = c + (100/n)$
 - Gjennomsnittskurve (AC-kurve): uttrykker sammenhengen mellom gjennomsnittskostnader (AC) og antall bedrifter i markedet (n). La AC-kurven være gitt ved det matematiske uttrykket: $AC = c + n(F/S)$.

c angir marginalkostnaden, n angir antall bedrifter i markedet, S angir størrelsen på markedet, og F angir bedriftens faste kostnader. Anta at den eneste forskjellen mellom

landene er størrelsen på markedet, og at markedet i Tyskland er størst. Tegn antall bedrifter og pris i likevekt for de to landene i autarki.

7,5 poeng for å illustrere at Tyskland i autarki har flere bedrifter og lavere AC (derfor lavere pris enn Frankrike).

- c) Vi åpner for frihandel mellom de to landene. Tegn og forklar hvordan likevektsprisen og antall bedrifter i markedet påvirkes av å åpne opp for handel.

4 poeng for å illustrere at AC-kurven for verden vil være lavere enn de to landenes slik at verdensprisen blir lavere enn i noen av landene i autarki. 3 poeng for å forklare at antallet bedrifter på verdensmarkedet vil bli færre sammenlignet med summen av bedrifter i det to landene i autarki. Noen bedrifter vil falle ut av markedet fordi prisen settes ned når vi får økt konkurranse. 0,5 poeng + 1 bonuspoeng for å trekke inn at dersom man antar at bedriftene er ulike så vil de med høyest marginalkostnad gå konkurs.